

Dienst 16 oktober 2016

Pieltsjerke De Gaastmar

Ds. Tienieke van Lindenhuisen

Bevestiging/verbintenisdienst Anneke van Mourik

Nooit heb ik niets met God

(Huub Oosterhuis)

Eerste lezing:
Genesis 32,22-32

²² Zo ging het geschenk voor hem uit, maar zelf bleef hij die nacht nog in het tentenkamp.

²³ Het was nog nacht toen Jakob opstond en de Jabbok overstak op een doorwaadbare plaats, samen met zijn beide vrouwen, zijn twee bijvrouwen en zijn elf kinderen. ²⁴ Nadat hij hen over de rivier had geholpen, bracht hij ook al zijn bezittingen naar de overkant. ²⁵ Maar zelf bleef hij achter, helemaal alleen, en er worstelde iemand met hem totdat de dag aanbrak. ²⁶ Toen de ander zag dat hij het niet van hem kon winnen, raakte hij Jakobs heup aan, en daardoor raakte Jakobs heup tijdens die worsteling ontwricht. ²⁷ Toen zei de ander: 'Laat mij gaan, het wordt al dag.' Maar Jakob zei: 'Ik laat u niet gaan tenzij u mij zegent.' ²⁸ De ander vroeg: 'Hoe luidt je naam?' 'Jakob,' antwoordde hij. ²⁹ Daarop zei hij: 'Voortaan zal je naam niet Jakob zijn maar Israël, want je hebt met God en mensen gestreden en je hebt gewonnen.' ³⁰ Jakob vroeg: 'Zeg me toch hoe u heet.' Maar hij kreeg ten antwoord: 'Waarom vraag je naar mijn naam?' Toen zegende die ander hem daar. ³¹ Jakob noemde die plaats Peniël, 'want,' zei hij, 'ik heb oog in oog gestaan met God en ben toch in leven gebleven.' ³² Zodra hij bij Peniël was overgestoken, zag hij de zon opkomen. Jakob liep mank.

Tweede lezing:
Lucas 18,1-8

¹ Hij vertelde hun een gelijkenis over de noodzaak om altijd te bidden en niet op te geven: ² 'Er was eens een rechter in een stad die geen ontzag had voor God en zich niets aan de mensen gelegen liet liggen. ³ Er woonde ook een weduwe in die stad, die steeds weer naar hem toe ging met het verzoek: "Doe mij recht in het geschil met mijn tegenstander." ⁴ Maar lange tijd wilde hij dat niet doen. Ten slotte zei hij bij zichzelf: Ook al heb ik geen ontzag voor God en laat ik mij niets aan de mensen gelegen liggen, ⁵ toch zal ik die weduwe recht verschaffen omdat ze me last bezorgt. Anders blijft ze eindelijk bij me komen en vliegt ze me nog aan.' ⁶ Toen zei de Heer: 'Luister naar wat deze rechter zegt, al minacht hij ook het recht. ⁷ Zal God dan niet zeker recht verschaffen aan zijn uitverkorenen die dag en nacht tot hem roepen? Of laat hij hen wachten? ⁸ Ik zeg jullie dat hij hun spoedig recht zal verschaffen. Maar als de Mensenzoon komt, zal hij dan geloof

We hebben er op de kerkenraadsvergadering ook hartelijk om gelachen. Hebben we weer eens een bevestigingsdienst en dan gaan de teksten over geworstel. Jakob die op de grens van de Jabbok staat, die veranderd is, die niet als bedrieger terug wil keren en daardoor nog een appeltje met God te schillen heeft. En Lukas die schrijft over de worsteling om recht en dat je altijd moet volhouden en blijven bidden. Twee verhalen over mensen die blijven vragen. Die niet gaan voor ze de zegen krijgen. Twee mensen die de hemel blijven bestormen. Welkom in de kerkenraad.

Laten we eerst naar Jakob kijken. Jakob keert uit zijn ballingschap terug, en hij ziet aan de overkant Bethel al liggen. De plaats waar hij lang geleden het land verliet. En er spookt van alles rond in zijn hoofd nu hij aan de rivier de Jabbok staat. Hij verliet het land alleen en nu keert hij terug met vrouwen en knechten en kinderen en vee. Rijk gezegend, zou je zeggen. En toch. Jakob is een man op de grens geworden. Hij is veranderd. Als de rechtvaardige Jakob wil hij terug naar het huis van vader Izaak. Maar zo voelt het kennelijk nog niet. Er mankeert nog iets. Want zonder verzoening met zijn broer is er geen sprake van thuiskomen. Zolang je niet in vrede samenwoont zal er geen vrede zijn. Jakob heeft al zijn vrouwen en kinderen en vee naar de overkant gebracht, geschenken voor Ezaü vooruit gestuurd. Maar hij zelf gaat nog niet. Hij blijft alleen achter, wil alleen zijn. Zoals Mozes zich in eenzaamheid terugtrok, zoals Elia deed, zoals Jezus zo vaak deed. Jakob zoekt de eenzaamheid en kan, wil de vragen niet meer ontlopen. Wie ben ik eigenlijk en wat wil ik. Ik heb zoveel maar is dat alles. Is het niet ten koste gegaan van iets of iemand. Wat betekent de zegen over mijn bezit als de rest niet goed is?

En dan vraagt iemand naar zijn naam. Is het God? Is het een engel? Is het Jakob zelf? Mijn naam is Jakob. Hielenlichter, bedrieger. Met het noemen van zijn naam wordt zijn hele bestaan nog eens doorgelicht. De naam Jakob is een biecht geworden. Dit is wie ik was maar ik wil het niet meer. Ik wil en hoef mijn heil niet meer zoeken in list en bedrog. Dat past niet bij een mens van God, bij niemand. Je kunt nog zoveel vergaard hebben maar als de schaduwzijde niet opgehelderd wordt, wil Jakob niet eens naar de overzijde. En toen de zon opkwam werd zijn bede nog indringender. Ik laat u niet gaan tenzij u mij zegent.

En in die nood, die kwetsbaarheid, gebeurt het. Jakob wordt niet als Jakob gezegend. Als Israel wordt hij gezegend en de naam Jakob, de bedrieger, wordt uitgewist door die gestalte aan het water. Net langer sil dyn namme Jakob neamd wurde, mar Israel, want do hast striden mei God en minsken en do koest se ha. Lastig te vertalen, misschien nog het beste in het Engels. *Because you have been strong with God, you will be strong with men.* Omdat je sterk in God bent (geweest), kun je sterk zijn in je omgang met mensen.

Gezegend en met een nieuwe naam gaat hij het land in. Wel een beetje mank, ongehavend kom je soms niet uit de strijd. Maar hij gaat, op eigen

kracht en een beetje oppassen met lopen in het vervolg. Op eigen kracht en wetend dat dat niet zonder de zegen van God gaat.

Het goede nieuws is denk ik dat God, als wij worstelen, ons ziet. Dat God ons juist overeind houdt in die worsteling. Dat we overeind blijven. Soms met kleerscheuren, een beetje mank, sommigen met twee heupen in de strijd. Maar toch gerechtvaardigd en gezegend. Weg met die schaduw.

En dan worsteling nummer twee. De tekst uit Lukas. Op de kerkenraadsvergadering hebben we uitgebreid over dit gedeelte gemijmerd en gesproken. Waar gaat dit eigenlijk over. God komt er niet in voor. En Jezus zegt wel dat je onophoudelijk moet bidden en niet op moet geven maar vervolgens gaat het helemaal niet meer over bidden. Het gaat over een rechter die geen rechter hoort te zijn want het is de allerbelabberdste rechter die je je maar kunt voorstellen. Iemand die onrechtvaardig is omdat hij zich niets van God aantrekt en daardoor niets van mensen. Het draait alleen om hemzelf. En de weduwe bidt niet maar vraagt om recht. Ze is vasthoudend maar is dat hetzelfde als bidden? En als die rechter haar in het gelijk stelt omdat hij van het gezeur af wil zijn, dan weet je helemaal niet meer waar het over gaat. Want wordt God hier nou vergeleken met die belabberde rechter?

Bidden. We herkenden allemaal de moeiten. De hoge nood die er soms is in ons leven en gebeden die niet verhoord lijken te worden. Voor jezelf of de mensen die je lief zijn. De wereld.

Ik had laatst een studiedag in Zwolle over monastiek pionieren (want daar houd ik ook zo van), en aan het eind van de dag zat ik nog even met een studievriendin op een terrasje. Ook zij is predikant. En ik moest zo vreselijk lachen want ze vertelde me hoe zij – als de nood hoog is – bidt. Dat had ze ooit geleerd van één van de nonnen in het klooster. Ik pak er dan een stoel bij, zei ze, en dan zeg ik: Jezus, zitten, nu. En dan stel ik mijn vragen. Waarom dit, waarom dat, waarom zo, waarom niet zoals het hoort. Waarom doe je niks. Krijg je dan antwoord, vroeg ik. Ja, zei ze. Dat antwoord komt. Niet altijd meteen maar het komt wel. Ik heb het inmiddels van haar overgenomen. Meestal als ik in de auto zit. Dan klop ik op de stoel naast mij en zeg: Jezus, zitten, nu. De gelijkenis van vandaag kan ons daarin alleen maar tot steun zijn. Je mag zó tot God spreken.

Want het punt is niet dat God is als die rechter die zich niets gelegen laat liggen aan mensen. Vergelijk het met Lukas 11,13: welke vader zou zijn kind, als het om een vis vraagt, een slang geven. Zo moeten we, als je Lukas goed begrijpt, vandaag ook lezen. Als zo'n belabberde rechter al recht verschaft, hoeveel te meer zal God je gebeden dan wel niet verhoren. God is goed en wil een zegenende God zijn. En dat je af en toe aan een grens staat, net als Jakob, dat ligt niet aan God. Dat moet je in jezelf overwinnen. Misschien door net als Jakob de stilte te zoeken, alleen willen zijn, de worsteling aandurven.

Of misschien vind je God onrechtvaardig en krijg je niet wat je wilt. Of krijg

je niet terug wat je ooit had.¹ Ben je teleurgesteld, ontmoedigd. In de mensen om je heen, in de wereld. In de kerk. Blijf dan bidden, zoals Jezus zegt. Maar de vraag blijft ook dan of het aan God ligt.

Of herken je je in die vrouw. Die kwetsbare vrouw. Een mens die extra bescherming nodig heeft. Ook als je een man bent. Het feit dat zij alleen voor die rechter stond, zegt al genoeg. Maar ze is doortastend, moedig, krachtig genoeg om dat recht te krijgen dat ze verdient. Profetisch is ze. Want die rechter verandert niet, hij is en blijft goddeloos en gericht op zijn eigen gerief. Om zijn eigen gezicht te redden, verschaft hij recht, niet vanuit verandering. Blijf bidden voor rechtvaardigheid, het zal komen. Hoe dan ook.

Jezus leert ons niet alleen bidden, Jezus leert ons om te blijven bidden. En dan niet alleen maar met gesloten ogen en gevouwen handen want het bidden van vandaag is breder. Het is bidden zo breed als het leven zelf en daardoor met vele vormen en inhouden. Bidden als geworstel aan het water, in jezelf, geklaag en gejammer, dankzegging, overgave, op de fiets, in de auto, in een gesprek. Jakob leert ons dat juist in je kwetsbaarheid misschien de groei en de oplossing wel zitten. Daar waar je zonder masker of schild bent.

Of zoals Huub Oosterhuis het ooit eens omschreef: Nooit heb ik niets met God.

Jakob en de vrouw uit Lukas. Ze gaan niet voor ze de zegen krijgen. Ze blijven de hemel bestormen. En ze worden gezegend. Amen.

---

¹ Eigenlijk zijn er maar twee problemen in ons leven. Of je wilt iets wat er niet is, of er is iets wat je niet wilt. Erik van Zijdam.